

beind: विप्रास: RV. 1, 22, 21. 102, 5. 138, 3. 2, 20, 1. 3, 10, 9. 7, 94, 6. सो
धर्वद्वि: सन्निता स विपर्ययभि: स शूरै: सन्निता कृतम् 8, 19, 10. यद्विना
ह्वामहे । व्यं गीर्भिर्विपर्ययै: 8, 22, 11. 76, 6. 9, 3, 3. धियै: 86, 17. — 2)
bewundernsworth: die Aṣvin RV. 8, 8, 19. die Marut 5, 61, 15.

विपराक्रम (2. वि + प०) adj. ohne alle Energie, keines muthigen Auf-
tretens fähig MBh. 6, 4665.

विपरिणाम (von नम् mit विपरि) 1) Veränderung, Umwandlung, Ver-
tauschung SADDH. P. 4, 26, b. अग्निहोत्राद्याहुति० ÇĀṆK. zu BRH. ÂR. UP.
S. 277. विभक्ति० PAT. bei GOLD. MĀN. 173, a. KĪC. zu P. 3, 3, 96. KULL.
zu M. 4, 189. — 2) das Reifen: फल० DURGĀKĀRJA zu NAIKH. 1, 20 bei
MUIR, ST. II, 173.

विपरिणामिन् adj. sich verändernd, — umwandelnd: पञ्चमहाभूतत्रय-
तया KULL. zu M. 1, 27.

विपरिधान (von 1. धा mit विपरि) n. Vertauschung KAUC. 17.

विपरिश्रेश (von 1. श्रम् mit विपरि) m. 1) das Misslingen, Missrathen:
कार्याणाम् MBh. 3, 1419. — 2) das Kommen um, Verlust: सहाय० MBh. 3, 54.

विपरिलोप्यै (von 1. लुप् mit विपरि) m. Verlust ÇĀT. BR. 14, 7, 1, 23.
ÇĀṆK. zu BĀDAR. 2, 1, 34 (nach BANERJEA S. 121, die Ausg. in der Bibl.
ind. विलोप).

विपरिवत्सर m. Jahr WEBER, Naksh. 2, 286. — Vgl. परिवत्सर und
वत्सर.

विपरिवर्तन (von वर्त् simpl. und caus. mit विपरि) 1) adj. (f. ई) um-
kehren machend: विद्या KATHĀS. 46, 121; vgl. परिवर्तन 1). — 2) n. das
Sichwölzen R. GORR. 2, 96, 14.

विपरिवृत्ति (von वर्त् mit विपरि) f. Umkehr, Wiederkehr: स्मरणा०
PRAB. 72, 14.

विपरीत (s. u. 3. ई mit विपरि) adj. verkehrt HALĀJ. 4, 72. RV. PRĀT.
14, 14. 17. 18, 23. SĀṆKHJAK. 2. 10. 11. Ind. St. 8, 338. fg. पादमेकमूरा कृ-
त्वा द्वितीयं कश्चिन्स्थितम् । नारीषु रमते कामी विपरीतस्तु बन्धकः ॥
RATIMĀṆGĀRI im ÇKDR. °क्रोडा Verz. d. Oxf. H. 123, a, 29. °प्रसूति WE-
BER, KRISHNĀG. 302. विपरीता sc. सतोवृत्ती ein best. Metrum RV. PRĀT.
16, 38. sc. विष्टारपङ्क्ति desgl. Ind. St. 8, 98. Bez. einer best. Stellung der
Finger Verz. d. Oxf. H. 233, a, 24. विपरीता = कामुकी DHANĀṆGĀJA im
ÇKDR. — Vgl. वैपरीत्य.

विपरीतक (von विपरीत) adj. verkehrt Spr. 2999. पादमेकमूरा कृत्वा
द्वितीयं स्कन्धसंस्थितम् । कामिन्याः कामयेत्कामी बन्धः स्याद्विपरीतकः ॥
SMARADĪPIKĀ im ÇKDR.

विपरीतता (wie eben) f. Gegentheil: गुरुत्वं विपरीतता (d. i. लाघव)
वा Spr. 1346.

विपरीतपथ्या f. die umgestellte Pathjā, Bez. eines best. Metrums
COLEBR. Misc. Ess. II, 138 (IV, 3).

विपरीतवत् (von विपरीत) adv. auf verkehrte Weise Spr. 4216.

विपरीताख्यानकी f. die umgestellte Ākhjānakī, Bez. eines best.
Metrums COLEBR. Misc. Ess. II, 164 (VI, 7). Ind. St. 8, 360.

विपरीतादि adj.: वक्त्र ein best. Metrum Ind. St. 8, 343.

विपरीतात्त adj.: प्रगाथ ein best. Metrum RV. PRĀT. 18, 9.

विपरीतात्तर adj.: प्रगाथ ein best. Metrum Ind. St. 8, 101. 143.

विपरिणक (2. वि + पर्ण) m. Butea frondosa ÇĀBDAṆ. im ÇKDR.

विपर्यय eine best. hohe Zahl VJUTP. 179. 181. Mēl. asiat. 4, 638.

विपर्यय् (von पर्यय्, यच् mit परि) adv. verkehrt: काश्चिपद्विपर्ययवत्स-
भूषणाः BHĀG. P. 10, 41, 25. — Vgl. पर्यय्.

विपर्ययत्, ०त्त HARIV. 12108 falsche Lesart für विसर्पयत्, wie die neuere
Ausg. liest.

विपर्यय (von 3. ई mit विपरि) 1) adj. in umgekehrtem Verhältnisse
stehend: तद्द्विहारात्राणि विपर्ययाणि BHĀG. P. 5, 21, 5. im Gegensatz ste-
hend zu (gen.) 6, 1, 55. verkehrt: नृणां विपर्ययेहेता (निष्पत्तिक्रियाणामी-
त्तणाम् COMM.) 7, 11, 9. कर्मन् 9, 1, 17. verkehrt zu Werke gehend 6, 14, 53.
— 2) m. = व्यत्यास, विपर्यास, व्यत्यय, वैपरीत्य AK. 3, 3, 33. H. 1301.
HALĀJ. 4, 44. a) Umlauf: सूर्यस्य WEBER, GJOT. 93. — b) Umwälzung R.
7, 11, 18. Untergang der Welt 7, 4. — c) Umstellung, Vertauschung,
Wechsel; umgekehrtes Verhältniss, Gegentheil: अर्धविपर्यय, पत्त० ĀCṬ.
ÇR. 9, 3, 6. आदि० NIR. 2, 1. अ० 5, 26. 6, 1. आद्यन्त० 2, 1. P. 3, 1, 123. Schol.
LĀTJ. 6, 5, 29. ÇĀṆKH. ÇR. 4, 6, 3. नमो नारायणायेति विपर्ययमथापि वा
BHĀG. P. 6, 8, 5. आलिङ्गने चौरा (so die ed. Bomb.) चैव चक्रतुस्ते विपर्य-
यम् MBh. 3, 11061 (S. 371). विपर्ययं न कुर्वति वाससः 13, 5040. HARIV.
333 (विपर्ययः die neuere Ausg.). वायो: Veränderung des Windes VARĀH.
BRH. S. 21, 13. गन्धर्ष० 46, 50. सोम० AV. PARIC. in Ind. St. 10, 319.
वर्ग० AV. PRĀT. 2, 38. रूप० JĀG. 3, 63. प्रियाप्रिय० 64. समुद्रगानूपवि-
पर्यये ऽपि KUMĀRAS. 7, 42. वेष्ट० PAṆĒAT. 37, 3 (33, 9 ed. orn.). हेतु० SUÇR.
2, 154, 16. 413, 2. लिङ्ग० WEBER, RĀMAT. UP. 336. BHĀG. P. 9, 1, 27. इ-
व्य० als Bedeutung von क्री VOP. 16, Anf. क्रियाकारकफलभेदादिवि-
पर्ययेणा ÇĀṆK. zu BRH. ÂR. UP. S. 16. विपर्ययो न तेष्टस्ति MĀRK. P. 53, 37.
संधिविपर्ययो Friede und sein Gegentheil d. i. Krieg M. 7, 65. संयोगवि-
पर्ययो Verbindung und Trennung RAGH. 8, 88. RV. PRĀT. 6, 12. 11, 24.
14, 25. 27. MBh. 3, 2286. 5, 1646. R. 2, 22, 20. Spr. 4364. 4912. 5152.
SUÇR. 4, 118, 8. 236, 3. 2, 558, 12. KĀM. NĪTIS. 16, 34. VARĀH. BRH. S. 13, 32.
21, 27. 26, 12. 40, 14. 86, 71. 88, 24. BHĀG. P. 1, 19, 38. तद्विपर्ययः 4, 3, 25.
6, 1, 40. 8, 21, 21. अति० KATHĀS. 52, 355. विपर्यये वा in seinen Gegensatz
umschlagen Spr. (II) 1294. विपर्यय so v. a. Nichts von alle dem Vorher-
gehenden M. 3, 49. प्रभावस्य so v. a. Ohnmacht RĀGĀ-TAR. 1, 160. रा-
त्रे: so v. a. Tag KIR. 11, 44. स्वप्न० so v. a. Wachen SUÇR. 1, 243, 7. 2, 304,
15. संज्ञा० R. ed. Bomb. 6, 46, 38. KUMĀRAS. 6, 44. ज्ञाया० RAGH. 1, 22.
जय० 11, 86. कीर्ति० 14, 33. सदाचार० RĀGĀ-TAR. 4, 28. सत्यधर्म० R. 1, 23,
2. 7, 106, 13. बुद्धि० eine entgegengesetzte Ansicht BHĀG. P. 7, 5, 9. वि-
पर्यये im umgekehrten Falle RV. PRĀT. 1, 20. 2, 3. 16, 38. M. 4, 235.
R. GORR. 2, 31, 20. 3, 43, 9 (विपर्यये न zu schreiben). SUÇR. 1, 124, 2. Spr.
(II) 1006. ÇĀK. 71, 13. विपर्ययेण dass. RV. PRĀT. 14, 16. MBh. 12, 1734.
13, 491. विपर्ययात् dass. VARĀH. BRH. 4, 5. — d) ein Umschlagen zum
Schlimmern, Verschlimmerung, schlimme Wendung: लक्ष्म्या विपर्यये R.
2, 22, 20. कार्यमेति विपर्ययम् nimmt einen schlechten Ausgang Spr. 4771.
काल० ungünstige Zeit MBh. 2, 2525. रूप० Entstellung der Gestalt M.
11, 48. R. 3, 73, 20. भाग्य० ein schlimmes Los, Missgeschick 72, 28. VIKR.
63, 19. Spr. 2586. RĀGĀ-TAR. 1, 198. 4, 352. 619. दशाभाग्य० R. 5, 73, 17.
7, 30, 31 (hier भाग st. भाग्य). विधि० ein widerwärtiges Geschick, Un-
glück VIKR. 69, 9. अर्थ० eine Verkehrung der Vermögensverhältnisse,
Verlust des Vermögens Spr. 1804 (II). 4190. लङ्का० der Unfall (= ना-